

Pan Zdeněk Daniel se narodil 9. září 1929 v Oslavanech okres Brno venkov v rodině původních moravských Romů. V obci v té době žila již po generace usazená přibližně stočlenná romská komunita. Pan Zdeněk pocházel z dobře zaopatřené rodiny. Jeho otec byl koňský handlíř a romský vajda (zvaný v té době cikánský baron), jeho matka provozovala podomní obchod s látkami. Rodina si ve 30. letech vystavěla patrovou vilku mimo romskou kolonii a těšila se významnému postavení v místní komunitě.

První roky války se rodiny výrazně nedotkly, i když i v Oslavanech již byla patrná první protiromská opatření. Dne 10. července 1942 byl proveden jmenný soupis oslavanských Romů, na základě kteréhož došlo k jejich rozdělení do dvou kategorií. Rodina pana Zdeňka po něm zatím zůstává na svobodě, avšak ne na dlouho. 5. května 1943 byla deportována společně s ostatními Romy z Oslavan na tzv. robotárnu v Masné ulice v Brně, kde došlo k shromáždění Romů pro hromadný transport do Osvětimi. Četník Bajer z Oslavan zasadil o propuštění tety Amálie Danielové, které bylo povoleno si vzít tři děti ze své rodiny. Pan Zdeněk je jedním ze zachráněných dětí. Zbytek rodiny je odvezen 7. května 1943 do koncentračního tábora.

Pan Zdeněk se vrátil s tetou Amálií, sestřenicí a bratrance zpět do Oslavan, kde žili ve strachu o svůj život až do konce války. Matka Růžena Danielová při návratu z koncentračního tábora zemřela, otci Janu Danielovi se podařilo vrátit se domů a založit si novou rodinu. Pan Zdeněk se vyučil jako instalatér - topenář a následně nastoupil do práce na bytovém podniku v severních Čech. Stal se nadšeným komunistou a absolvoval povinnou vojenskou službu. Oženil se a měl dvě děti. Večerně absolvoval střední školu a v roce 1960 maturoval.

V roce 1968 v důsledku nesouhlasu se vstupem sovětských vojsk vystoupil z KSČ. Za tento v té době politicky nepřijatelný čin byl následně propuštěn ze zaměstnání a okolnosti ho dohnaly k delšímu pobytu v psychiatrické léčebně. Na začátku 70. let začal se svoji manželkou a dvěma syny nový život v Jablonci nad Nisou, kde si našel novou práci a nové bydlení. Zde žije dodnes.

Na své dětství za války a také na svou rodinu, která byla z velké části zlikvidována nacistickým režimem, vzpomíná s velkou bolestí v srdci.